

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 7 listopada 2024 r.

Poz. 6880

UCHWAŁA NR VII/92/24 RADY MIEJSKIEJ W SKAWINIE

z dnia 30 października 2024 roku

w sprawie przyjęcia Programu Usług Społecznych w Gminie Skawina na lata 2024 - 2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465) w związku z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818) Rada Miejska w Skawinie u c h w a ł a, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Usług Społecznych w Gminie Skawina na lata 2024 - 2026, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Centrum Usług Społecznych w Skawinie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego, z mocą obowiązującą od 1 listopada 2024 r.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Skawinie

Ryszard Majdzik

Program Usług Społecznych w Gminie Skawina na lata 2024 -2026

Centrum
Usług Społecznych
w Skawinie

Spis treści

Wstęp	3
1. Słownik definicji.....	4
2. Nazwa programu i cel programu	5
3. Charakterystyka programu	5
3.1. Okres realizacji programu.....	5
3.2. Opis potrzeb uzasadniających realizację programu	5
4. Charakterystyka i przewidywana liczba osób objętych programem	6
4.1. Grupy mieszkańców gminy Skawina i struktura wiekowa mieszkańców gminy	7
4.2. Usługi społeczne realizowane przez Centrum Usług Społecznych	8
4.3. Działania wspierające realizowane przez Centrum Usług Społecznych w Skawinie	9
4.4. Ostateczni odbiorcy Programu Usług Społecznych	9
4.5. Formy wsparcia realizowane przez Centrum Usług Społecznych.....	11
5. Usługi społeczne oferowane w programie - baza usług społecznych.....	12
6. Warunki i tryb kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych określonych w PUS	13
7. Sposób dokumentowania spełnienia warunków do korzystania z usług społecznych, w tym rejestrowania wniosków do usług społecznych	14
8. Przetwarzanie danych osobowych	14
9. Organizacja programu w tym etapy realizacji, sposoby monitorowania i oceny oraz nadzór nad PUS ...	15
10. Odpłatność za usługi społeczne.....	16
10.1. Przewidywana wysokość odpłatności za poszczególne usługi	16
11. Budżet programu oraz źródła jego finansowania.....	18

Wstęp

Polityka społeczna w gminie Skawina jest realizowana przez Centrum Usług Społecznych, ma ona na celu umożliwienie rozwoju osobistych kompetencji i zwiększenie dobrobytu mieszkańców gminy. Zadaniem Centrum jest zwiększenie dostępności do usług społecznych w naszym środowisku lokalnym, z uwzględnieniem potrzeb obywateli miasta i gminy Skawina.

Przez usługę społeczną rozumie się działania podejmowane przez gminę w celu zaspokojenie potrzeb wspólnoty samorządowej w formie niematerialnej, kierowanej bezpośrednio do osób, rodzin grup społecznych, grup mieszkańców bądź ogółu społeczności.¹

Usługi społeczne są realizowane przez specjalistów posiadających odpowiednie uprawnienia i kwalifikacje do wykonywania danej usługi.

W ustawie z dnia 19 lipca 2019 roku o realizowaniu usług społecznych przez centra usług społecznych (Dz. U. z 2019 poz. 1818) wskazano katalog 14 zakresów usług:

- 1) polityki prorodzinnej,
- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałania bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Dla potrzeb dopasowania odpowiedniego katalogu usług społecznych dla mieszkańców naszej gminy dokonano diagnozy potrzeb i potencjału społeczności w gminie Skawina w zakresie usług społecznych.² Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że są trzy priorytetowe obszary, w zakresie których szczególnie należy rozwijać usługi społeczne:

- polityka prorodzinna i wspieranie rodziny,
- realizacja usług z zakresu pomocy społecznej,
- wspieranie osób niepełnosprawnych.

¹ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 roku o realizowaniu usług społecznych przez centra usług społecznych (Dz. U. z 2019 poz. 1818)

² Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej Gminy Skawina w zakresie usług społecznych

1. Słownik definicji

Centrum/CUS – Centrum Usług Społecznych w Skawinie;

Mieszkaniec Gminy – osoba zamieszkująca na terenie Miasta i Gminy Skawina;

Opiekun faktyczny – opiekun osoby niesamodzielnej lub osoby z niepełnosprawnością sprawujący okresową lub stałą opiekę nad osobą niesamodzielną lub z niepełnosprawnością.

PUS – Program Usług Społecznych w Gminie Skawina na okres od października 2024 r. do grudnia 2026 r.

Przedstawiciel ustawowy – osoba dokonująca czynności prawnej w cudzym imieniu (rodzic, opiekun, kurator), której źródłem umocowania są inne zdarzenia prawne niż czynność prawna reprezentowanego, tj. udzielenie przez niego pełnomocnictwa.

Usługi społeczne – usługi w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Ustawa – ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Wnioskodawca – osoba składająca wniosek o zakwalifikowanie do korzystania z usług społecznych (np. osoba, która będzie korzystała z usług, przedstawiciel ustawowy, opiekun faktyczny).

Zakres usług – działania wynikające z zakresu określonego w art. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, zgodnie z zapisami Statutu Centrum Usług Społecznych tj. działania z zakresu: wspierania rodziny, wspierania osób niepełnosprawnych, promocji i ochrony zdrowia, pobudzania aktywności obywatelskiej oraz polityki mieszkaniowej gminy Skawina.

UMiG – Urząd Miasta i Gminy w Skawinie.

2. Nazwa programu i cel programu

Program Usług Społecznych jest uchwalany w związku z przepisami ustawy o realizowaniu usług społecznych poprzez Centrum Usług Społecznych w gminie Skawina.

Celem głównym Programu Usług Społecznych w Gminie Skawina na lata 2024 do 2026 jest określenie usług społecznych wynikających z potrzeb wspólnoty samorządowej, a także integracja społeczna i wzmocnienie aktywności lokalnej. Wykonawcami usług społecznych zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy o centrum usług społecznych (tj. Dz. U. z 2019 r. poz.1818) mogą być: urząd gminy, jednostka organizacyjna gminy, w tym centrum, organizacje pozarządowe lub podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tj. Dz.U. z 2023 poz. 571), podmioty wyłonione na podstawie ustawy z dnia 11 września 2019 r. o prawie zamówień publicznych (tj. Dz.U. z 2023 poz. 1605) a także podmioty wykonujący działalność leczniczą w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (tj. Dz.U. z 2023 poz. 991).

3. Charakterystyka programu

3.1. Okres realizacji programu

Program Usług Społecznych w gminie Skawina będzie realizowany w okresie od października 2024 r. do grudnia 2026 r.

3.2. Opis potrzeb uzasadniających realizację programu

Realizacja Programu Usług Społecznych wynika z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych oraz opracowanych wniosków i rekomendacji z przeprowadzonej diagnozy potencjałów i potrzeb społeczności lokalnej na terenie Miasta i Gminy Skawina, zgodnie z art. 21 Ustawy. Zgodnie z Rekomendacjami zawartymi w dokumencie Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Skawina³ w zakresie usług społecznych z grudnia 2022 r. wyłoniono trzy obszary priorytetowe będące rezultatem wskazań respondentów podczas przeprowadzonych w gminie badań diagnostycznych:

- polityka prorodzinna i wspieranie rodziny,
- realizacja usług z zakresu pomocy społecznej,
- wspieranie osób niepełnosprawnych.

W diagnozie wskazano potrzebę rozwoju usług społecznych w obszarach:

- kultura
- kultura fizyczna i turystyka
- pobudzania aktywności obywatelskiej
- mieszkalnictwo

³ Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej Gminy Skawina w zakresie usług społecznych

Bieżący monitoring realizowanych usług społecznych potwierdza zasadność zaplanowanego wsparcia.

Realizatorem PUS będzie Centrum Usług Społecznych w Skawinie. W CUS-ie mieszkańcy gminy Skawina mogą skorzystać z usług społecznych i świadczeń o charakterze społecznym. Istotnym elementem efektywnego działania na rzecz beneficjentów usług społecznych jest włączenie sektora pozarządowego jako jednego z kluczowych partnerów w działaniach na rzecz mieszkańców. Współpraca trójsektorowa realizowana we współpracy przedstawicieli samorządu, sektora pozarządowego i biznesu, może stanowić przestrzeń wypełniającą deficyty w zakresie m.in. opieki krótko i długoterminowej i organizacji czasu wolnego młodzieży niepełnoletniej i pełnoletnich osób z niepełnosprawnościami. Należy podkreślić, że usługi społeczne określone w PUS skierowane są w szczególności do osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach, a także do ogółu mieszkańców miasta i gminy Skawina.

4. Charakterystyka i przewidywana liczba osób objętych programem

Według danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie na koniec 2023 roku, liczba ludności gminy Skawina wyniosła 42 011 osób, z czego 22 652 osób zamieszkiwało miasto Skawina, natomiast 19 386 osób zamieszkiwało w 16 sołectwach na terenie gminy. Liczba ludności w gminie Skawina w 2023 r. w stosunku do 2022 zmalała o 89 osób. Struktura ludności według płci i wieku daje podstawę do określenia wielu konsekwencji społeczno-ekonomicznych zarówno w krótszej jak i w dłuższej perspektywie.

Zgodnie z danymi Raportu o Stanie Gminy Skawina za 2023 rok⁴ 48% mieszkańców gminy stanowili mężczyźni, 52 % mieszkańców stanowiły kobiety, populacja mieszkańców gminy ze względu na płeć jest jednolita. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 20%, najliczniejszą grupą są osoby w wieku produkcyjnym i stanowiły 56%, a w wieku poprodukcyjnym 24 %. Udział ludności w wieku nieprodukcyjnym czyli łącznie przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Skawina wynosi 44 %.

W 2023 r. w gminie Skawina urodziło się 310 osób, tj. o 30 osób mniej w porównaniu do 2022 roku. Zarówno na obszarach wiejskich jak i na obszarze miejskim urodziło się więcej chłopców niż dziewczynek.

W 2023 r. zanotowano większą liczbę urodzeń na obszarze miejskim niż na obszarach wiejskich, co jest przeciwieństwem do danych za rok 2022.

W 2023 r. zanotowano niższą liczbę wymeldowań aniżeli w 2022 r., ponad 5 razy więcej osób dokonało wymeldowania z obszaru miejskiego aniżeli z obszarów wiejskich. Wymeldowania z Gminy Skawina dokonywały najczęściej osoby meldujące się do następujących miejscowości: Kraków – 99 osób (32% ogółu wymeldowań), Sosnowice – 13 osób, Leńcze – 8 osób, Libertów - 7 osób.

⁴ file:///C:/Users/NataliaC/Downloads/Raport_Skawina_za_2023_rok.pdf

4.1. Grupy mieszkańców gminy Skawina i struktura wiekowa mieszkańców gminy

W dokumencie Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej gminy Skawina⁵ w zakresie usług społecznych z grudnia 2022 r. wskazano podział na pięć grup mieszkańców gminy Skawina:

- 1) dorosłych mieszkańców,
- 2) rodziny z dziećmi,
- 3) dzieci i młodzieży,
- 4) osoby z niepełnosprawnościami,
- 5) osoby starsze.

Elementy takiego podziału znajdują potwierdzenie w dostępnych materiałach, tj. Strategia Rozwoju Gminy Skawina na 2021 – 2030⁶, Diagnoza problemów uzależnień Gminy Skawina z października 2022 r.⁷ oraz Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Skawina na lata 2024 – 2030⁸.

Analizując zachodzące w gminie Skawina zmiany demograficzne zauważa się systematyczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w populacji gminy oraz malejący przyrost naturalny. Rośnie długość życia mieszkańców gminy, co wiąże się z potrzebą dostosowania polityki społecznej gminy do zmieniających się potrzeb mieszkańców. Obserwuje się wzrost liczby osób starszych, samotnych, o niskich dochodach, które nie mogą liczyć na pomoc najbliższej rodziny lub w ogóle jej nie mają.

Struktura wiekowa ludności gminy Skawina wskazuje, że występuje większa ilość mężczyzn w stosunku do kobiet w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, natomiast w wieku poprodukcyjnym dominują kobiety (67%) w stosunku do mężczyzn (33%). Starzenie się społeczeństwa jest wyzwaniem globalnym, prognozy demograficzne wskazują, że liczba osób w wieku reprodukcyjnym będzie spadać, wzrastać natomiast będzie liczba osób starszych wymagających wsparcia i opieki. Ważne jest aby podejmowane działania przez gminę Skawina na rzecz osób starszych (w wieku emerytalnym) były nakierowane nie tylko na pomoc najuboższym, najstarszym i najbardziej potrzebującym seniorom (np. poprzez świadczenie usług opiekuńczych czy wsparcie finansowe), ale również musi być skierowane do seniorów samodzielnych. Podejmowane działania w ramach usług społecznych są wsparciem, które pozwoli na jak najdłuższe zachowanie aktywności i samodzielności osób starszych oraz zapewni im możliwość funkcjonowania w miejscu zamieszkania.⁹

⁵ Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej Gminy Skawina w zakresie usług społecznych

⁶ Strategia Rozwoju Gminy Skawina na 2021 – 2030

⁷ Diagnoza problemów uzależnień Gminy Skawina, październik 2022 r.

⁸ <https://www.gminaskawina.pl/assets/skawina/media/files/9913e50c-2af5-4f5f-8d14-dcbf15882a22/srps-skawina-2024-2030.pdf>

⁹ <https://www.gminaskawina.pl/assets/skawina/media/files/51a469e0-cd3e-4a89-92d2-2e32549375f2/polityka-senioralna-dla-gminy-skawina-na-lata-2022-2026.pdf>

4.2. Usługi społeczne realizowane przez Centrum Usług Społecznych

Centrum Usług Społecznych zapewnienia mieszkańcom gminy Skawina dostęp do porad specjalistów wspierających prawidłowe funkcjonowanie mieszkańców gminy dla wskazanych wcześniej grup społecznych tj. dorosłych, rodzin z dziećmi, dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnością oraz osób starszych. Świadczone usługi pomagają mieszkańcom gminy dotkniętym trudnymi doświadczeniami, kryzysami, ale także tym, którzy chcą wzmacniać się w pokonywaniu przeciwności, chcą żyć spokojniej i chcą się rozwijać. CUS świadczy pomoc psychologiczną i terapeutyczną osobom, małżeństwom i rodzinom przeżywającym trudności życiowe np. uzależnienie lub współuzależnienie, przemoc w rodzinie, konflikty z najbliższymi, kłopoty w wychowaniu dzieci, problemy osobiste, stres związany z życiem codziennym, poczucie choroby, straty, krzywdy lub winy, doświadczenie starości i samotności, kryzysy psychiczne, trudności wychowawcze i wzmacnianie umiejętności społecznych.

CUS podejmuje działania na rzecz mieszkańców miasta i gminy Skawina, wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb pomagając w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów i możliwości.

Program Usług Społecznych koreluje z innymi programami uchwalanymi przez Radę Miejską w Skawinie tj. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2024¹⁰, Programem Wspierania Rodzin dla Gminy Skawina na lata 2022-2024¹¹ oraz Strategią Rozwoju Gminy Skawina na 2021 – 2030¹², Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej I Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Dla Gminy Skawina Na Lata 2023-2027¹³, które wskazują niektóre priorytetowe zadania publiczne. Bardzo ważne zatem jest dla Gminy Skawina podejmowanie działań służących lepszemu zaspokajaniu potrzeb i podnoszeniu poziomu życia mieszkańców regionu oraz wspomaganie zrównoważonego rozwoju gminy.

Proponowane działania mają na celu m.in. aktywizację mieszkańców w życiu społecznym gminy, kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w regionie poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla powstania inicjatyw lokalnych, wsparcie aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy, umacnianie świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycję, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i socjalnego mieszkańców gminy i zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

¹⁰ <https://www.gminaskawina.pl/assets/skawina/media/files/67f5edf9-7fd6-417b-8c29-488fe6ae4fb0/program-profilaktyki-i-rozwiazywania-problemow-alkoholowych-oraz-przeciwdzialania-narkomanii-dla-gminy-skawina-na-rok-2024.pdf>

¹¹ <https://www.gminaskawina.pl/assets/skawina/media/files/cb0b4ce7-0bb7-4282-b9b3-d51b089176d0/program-wspierania-2022-2024-zalacznik-1.pdf>

¹² <https://www.gminaskawina.pl/assets/skawina/media/files/57ecbefa-c271-4499-afbc-959528ee0d97/strategia-rozwoju-2021-2030.pdf>

¹³ <https://www.gminaskawina.pl/assets/skawina/media/files/6aad942b-2558-4dc4-a075-b90ed759f5a0/program-przeciwdzialania-przemocy-domowej-i-ochrony-osob-doznajacych-przemocy-domowej-dla-gminy-skawina-na-lata-2023-2027.pdf>

4.3. Działania wspierające realizowane przez Centrum Usług Społecznych w Skawinie

Wśród działań wspierających centrum prowadzi:

- Klub Rodzica –gdzie każdy rodzic może znaleźć wsparcie i zrozumienie w swoich codziennych wyzwaniach. Tematyka spotkań obejmuje dyskusję na temat zdrowego stylu życia, przez problemy wychowawcze w domu i szkole, aż po rozwój osobisty i kreatywność.
- Klub Pedagoga – przeznaczony jest dla pedagogów i wychowawców, ma formę cyklicznych spotkań pedagogów szkolnych. Spotkania mają charakter szkoleniowy i pozwalają na aktualizowanie wiedzy na temat sposobów realizowania zadań leżących w kompetencjach pedagogów. Klub Pedagoga to też „grupa wsparcia”, która umożliwi dzielenie się osobistymi trudnościami wynikającymi z działań podejmowanych w ramach czynności zawodowych. Spotkania są cennym źródłem pomysłów i informacji wzbogacających warsztat pracy pedagogów.
- Klub Młodzieżowy - przeznaczony jest dla młodzieży od 13 do 20 lat, szukającej miejsca, w którym w bezpieczny sposób mogą spędzać czas, poznawać nowych znajomych, skorzystać ze wsparcia dorosłych, a także odpocząć od codziennych obowiązków. Wspólnie tworzymy przestrzeń do nauki nowych umiejętności, rozwijania swoich pasji, zabawy, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i rozwiązywania ewentualnych konfliktów.
- Zrób sobie Glow Up – przeznaczone dla młodzieży w wieku od 13- 15 lat, spotkania ze specjalistami w tematyce: zdrowe odżywianie, budowania poczucia własnej wartości, wizerunek - wizaż a poczucie własnej wartości oraz dbania o zdrowie psychiczne i fizyczne w tym: sport- trening personalny, dieta i suplementacja.
- Grupa wsparcia dla opiekunów osób niesamodzielnych – przeznaczona dla opiekunów osób niesamodzielnych, spotkania o charakterze cyklicznym.
- Klub pedagoga - spotkania superwizyjne dedykowane pedagogom z gminy Skawina.
- Punkt informacyjno-konsultacyjno-wspierający dla osób uwikłanych w przemoc domową.
- Grupa wsparcia dla rodziców dzieci z przewlekłą chorobą somatyczną.

4.4. Ostateczni odbiorcy Programu Usług Społecznych

Ostatecznymi odbiorcami Programu Usług Społecznych są mieszkańcy gminy Skawina, planowana liczba osób objętych usługami społecznymi w okresie trwania PUS tj. od III kwartału 2024 r. do końca 2026 r. wyniesie - około 2115 mieszkańców gminy Skawina. Liczbę oszacowano na podstawie danych ilościowych z 2023 roku oraz danych z I, II i III kwartału 2024 roku.

Poza stałymi usługami społecznymi realizowanymi na rzecz mieszkańców gminy Skawina, wskazanymi w tabeli numer 1, CUS realizuje także akcyjne działania tj. Bal karnawałowy dla dzieci i młodzieży (około 100 wejściówek dla dzieci i młodzieży na jedno wydarzenie, w ciągu dwóch lat skorzysta około 200 dzieci), plenerowy Piknik Rodzin (około 300 wejściówek dla dzieci i młodzieży na jedno wydarzenie), Wigilia dla osób samotnych i ubogich (około 80 osób na jedno wydarzenie, w ciągu trzech lat skorzysta około 240 osób), warsztaty wielkanocne Kukuryku (około 20 osób na jedno wydarzenie, w ciągu dwóch lat skorzysta około 40 osób), dzień kobiet, dzień dziecka, ogólnopolski dzień seniora, dzień mediacji rówieśniczej, konferencja dla dyrektorów i pedagogów, konferencja na temat zdrowia dla uczniów szkół ponadpodstawowych oraz szereg działań wspierających, na które nie jest prowadzona procedura kwalifikacji.

Zakres świadczonych usług społecznych przez CUS może być poszerzony przez dyrektora jednostki zgodnie z pojawiającymi się potrzebami mieszkańców gminy Skawina.

Tabela nr 1 Prognozowana ilość osób objętych usługami społecznymi na lata 2024 – 2026

L.p.	Nazwa usługi	Szacowana liczba osób objętych programem	Zakres wsparcia
1	wsparcie terapeuty uzależnień	220	promocja i ochrona zdrowia
2	wsparcie psychologiczne dla osób dorosłych	220	promocja i ochrona zdrowia
3	wsparcie psychologiczne w języku Ukraińskim	20	promocja i ochrona zdrowia
4	wsparcie dla rodzin i par będących w kryzysie	30	wspieranie rodzin
5	wsparcie mediatora	30	wspieranie rodzin
6	porady prawne	450	wspieranie rodzin
7	wsparcie seksuologa	20	promocja i ochrona zdrowia
8	Trening Umiejętności Społecznych	60	wspieranie rodzin
9	Trening Pamięci dla Seniorów	60	promocja i ochrona zdrowia
10	Trening Umiejętności Rodzicielskich	30	wspieranie rodzin
11	Szkoła dla Rodziców i Wychowawców	80	wspieranie rodzin
12	Pobyt w Placówce Diennej Opieki i Aktywizacji Osób Starszych	120	wspieranie osób z niepełnosprawnością
13	Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej	30	wspieranie osób z niepełnosprawnością
14	Opieka wytchnieniowa	80	wspieranie osób z niepełnosprawnością
15	Konsultacje geriatryczne	60	wspieranie osób z niepełnosprawnością
16	Konsultacje pielęgniarские	25	wspieranie osób z niepełnosprawnością
17	Opieka odciążeniowa	30	wspieranie osób z niepełnosprawnością
18	Wypożyczalnia sprzętu pielęgnacyjnego i ortopedycznego	100	promocja i ochrona zdrowia
19	Usługi mobilne w ramach CWO (psycholog, geriatra, pielęgniarka)	80	wspieranie osób z niepełnosprawnością
20	Wsparcie psychologiczne dla dzieci, młodzieży i ich rodziców	90	promocja i ochrona zdrowia
21	Warsztaty organizowane przez CUS	90	promocja i ochrona zdrowia

Źródło: opracowanie własne CUS

4.5 Formy wsparcia realizowane przez Centrum Usług Społecznych

Poza wsparciem w formie usług społecznych CUS w Skawinie realizuje wsparcie z zakresu pomocy społecznej oraz szeroko rozumiane świadczenia z zabezpieczenia społecznego tj. świadczenia rodzinne, Fundusz Alimentacyjny, świadczenia wychowawcze, jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenie rodzicielskie, ustawę za życiem, świadczenia pielęgnacyjne i zasiłki pielęgnacyjne, dodatki mieszkaniowe, zasiłek szkolny i stypendium szkolne, centrum koordynuje mieszkaniami z zasobów gminy oraz przyznaje świadczenia tj. refundacja VAT-u za ogrzewania gazowe, dodatek osłonowy, Karty Dużej Rodziny, Skawińska Karta Seniora, Ogólnopolska Karta Seniora itp.

Formy wsparcia udzielane mieszkańcom gminy Skawina:

1. Pomoc materialna udzielana na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 901) tj. zasiłek okresowy, zasiłek stały, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, posiłki w szkole i w domu, ciepły posiłek w jadłodajni **dla osób spełniających kryteria dochodowe zgodnie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz.1296).**
2. Wynagrodzenie dla opiekunów osób niesamodzielnych przyznane przez Sąd.
3. Usługi opiekuńcze realizowane w miejscu zamieszkania Strony i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane w miejscu zamieszkania Strony, z ustaloną odpłatnością w zależności od dochodu Strony.
4. Kierowanie osób niesamodzielnych, wymagających całodobowej opieki do Domów Pomocy Społecznej.
5. Mieszkania wspomagane, które są formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. W zależności od celu udzielenia wsparcia prowadzone może być jako mieszkanie chronione treningowe lub mieszkanie chronione wspierane.
6. Kierowanie osób bezdomnych do schroniska, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osoba lub rodzina ma prawo do schronienia jeżeli jest tego pozbawiona. Udzielenie schronienia następuje poprzez przyznanie schronienia w schronisku dla osób bezdomnych albo w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi na podstawie wydanej decyzji.
7. Placówki Diennej Opieki i Aktywizacji Osób Starszych i Niesamodzielnych, które mają na celu zapewnienie dziennej opieki i aktywizacji osób starszych, polepszenie funkcjonowania osób starszych i ich rodzin w codziennym życiu. Efektem usług realizowanych w placówce jest osiągnięcie i utrzymywanie przez uczestników optymalnego poziomu samodzielności i aktywności, sprawności fizycznej i intelektualnej. W ramach wsparcia placówki senior ma dostęp do usług: opiekuńczo–pielęgnacyjnych, aktywizacyjno–usprawniających i wspomagających.
8. Centrum Wsparcia Opiekunów Osób Niesamodzielnych skierowane do osób niesamodzielnych i ich opiekunów, w ramach działalności realizujemy usługi: odciążeniowe / wytchnieniowe, informacyjno-edukacyjne, edukacyjno-doradcze i konsultacje specjalistyczne a także prowadzimy wypożyczalnię sprzętu pielęgnacyjnego i ortopedycznego.

9. Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, której celem jest objęcie działaniami prewencyjno-profilaktycznymi dzieci i młodzieży oraz osób z rodzin dysfunkcyjnych. Ma za zadanie zapewnić dzieciom i młodzieży opiekę i wychowanie, wspieranie ich rozwoju, pomoc w odrabianiu zadań domowych, prowadzenie zajęć pozwalających na rozwój zainteresowań np. informatycznych, sportowych, plastycznych, kulinarnych, teatralnych, turystycznych, ekologicznych, fotograficznych. Placówka jest też miejscem organizacji czasu wolnego poprzez gry zespołowe, wycieczki, spotkania z ciekawymi ludźmi, udział w lokalnych imprezach. Poprzez swoje oddziaływanie placówka przyczynia się do budowania postaw obywatelskich i patriotycznych, zachęca do podejmowania aktywności społecznych i wolontaryjnych.

10. Asystent rodziny, który pełni formą wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej. Asystent prowadzi bezpośrednią pracę z rodziną w środowisku jej życia, służąc wsparciem w wypełnianiu codziennych zadań i obowiązków. Asystent rodziny pracuje z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem. Motywuje wszystkich jej członków do aktywnego współdziałania w realizacji wspólnie stworzonego planu pracy na rzecz poprawy sytuacji życiowej rodziny. Asystent wspomaga rodzinę w podnoszeniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, prowadzeniu gospodarstwa domowego, zarządzaniu budżetem, zdobywaniu kwalifikacji zawodowych, w znalezieniu pracy, a także dopełnianiu spraw urzędowych.

11. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej bądź ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

12. Sprawienie pogrzebu - pomoc społeczna obejmuje również obowiązek sprawienia pogrzebu w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego. Sprawienie pogrzebu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

5. Usługi społeczne oferowane w programie - baza usług społecznych

Na podstawie rekomendacji zawartych w dokumencie Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Skawina¹⁴ stworzono bazę usług społecznych skierowanych do pięciu grup mieszkańców gminy Skawina:

- osób dorosłych,
- rodzin z dziećmi,
- dzieci i młodzieży,
- osób niepełnosprawnych i ich opiekunów,
- osób starszych i ich opiekunów.¹⁵

Baza zawiera informację o świadczonych usługach przez CUS, UMiG, inne instytucje i podmioty użyteczności publicznej na terenie gminy Skawina, jest dostępna na stronie internetowej centrum.

¹⁴ Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej Gminy Skawina w zakresie usług społecznych

¹⁵ <http://cus.skawina.net/baza-uslug-spoecznych/>

6. Warunki i tryb kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych określonych w PUS

Warunki i tryb kwalifikowania osób do korzystania z usług społecznych odbywać się będą na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych (tj. Dz. U. z 2019 r. poz.1818). Stosownie do art. 35 cytowanej ustawy, kwalifikowanie osób zainteresowanych korzystaniem z usług społecznych określonych w PUS odbywać się może wyłącznie za pośrednictwem CUS, na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego. Procedura kwalifikacji do usług społecznych jest wprowadzana zarządzeniem Dyrektora centrum.

Z usług społecznych będą korzystać osoby i rodziny zamieszkujące na terenie miasta i gminy Skawina, które wyrażą potrzebę skorzystania z usług świadczonych przez CUS.

Zakwalifikowanie do korzystania z usług społecznych określonych w PUS:

- 1) Odbywa się na podstawie złożonego wniosku o objęcie usługami społecznymi.
- 2) Będzie poprzedzone przeprowadzeniem rozeznania potrzeb na podstawie arkusza kwalifikacji do usług społecznych.
- 3) Następuje w oparciu o warunki i w trybie wynikającym z Zarządzenia dyrektora centrum i nie wymaga wydania decyzji administracyjnej, a jedynie informacji o zakwalifikowaniu.
- 4) Następuje z uwzględnieniem ograniczeń do 5 wizyt u jednego specjalisty (z możliwością wydłużenia do 7 wizyt na wniosek specjalisty) oraz limitów wynikających z budżetu przewidzianego na realizację Programu.
- 5) W przypadku niektórych usług może zostać poprzedzone koniecznością złożenia dodatkowych dokumentów.
- 6) Udział w działaniach wspierających organizowanych przez CUS odbywa się na podstawie zapisu na zajęcia, a w przypadku organizowania działań integracyjnych na rzecz danej grupy społecznej w przestrzeni otwartej – np. „Dzień Rodziny” – nie wymaga rejestracji. W przypadku niektórych usług o charakterze akcyjnym może być prowadzona rejestracja i będą wydawane wejściówki ze względu na ograniczoną ilość miejsc, tj. Bal karnawałowy dla dzieci, Ogólnopolski Dzień Seniora, Wigilia dla osób samotnych i ubogich.
- 7) Do usług wynikających z realizowanych programów (gminnych, rządowych) kwalifikowane są osoby zgodnie z zasadami określonymi w tych programach.
- 8) Odmowa zakwalifikowania do korzystania z usług społecznych, następuje w drodze decyzji administracyjnej w trybie określonym w Kodeksie Postępowania Administracyjnego.
- 9) Dokumentem potwierdzającym skorzystanie z usług społecznych jest lista obecności, która stanowi harmonogram usług.
- 10) Osoby korzystające z usług społecznych składają oświadczenie pod rygorem odpowiedzialności karnej o spełnieniu warunków PUS i Zarządzenia Dyrektora centrum do skorzystania z usług społecznych.

7. Sposób dokumentowania spełnienia warunków do korzystania z usług społecznych, w tym rejestrowania wniosków do usług społecznych

Wnioski o usługi społeczne są rejestrowane zgodnie z obowiązującym katalogiem usług społecznych realizowanych w CUS, wprowadzonym przez Dyrektora centrum w sprawie procedury kwalifikacji mieszkańców gminy Skawina do usług społecznych wraz z określonymi warunkami niezbędnymi do skorzystania z usług społecznych oraz wskazaniem dokumentacji niezbędnej do prowadzenia rejestrów usług w aplikacji POMOST oraz w wersji papierowej.

O spełnieniu warunków do skorzystania z usługi bądź usług społecznych decyduje Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych (KIPUS) bądź dyrektor CUS. Skorzystanie z pakietu usług społecznych lub pojedynczej usługi możliwe jest po zakwalifikowaniu, potencjalnego beneficjenta usług do objęcia taką formą wsparcia.

W przypadku korzystania z usług dedykowanych określonym grupom społecznym (np. osobom z niepełnosprawnością, rodzinom z małymi dziećmi) koordynator może poprosić o dołączenie do wniosku dokumentacji potwierdzającej spełnianie wymogów dla skorzystania z danej usługi określonej w pakiecie.

Skorzystanie z niektórych usług oferowanych w ramach CUS nie wymaga kwalifikacji, jednak obowiązują zapisy w centrum.

8. Przetwarzanie danych osobowych

Dane osobowe niezbędne do kwalifikowania osób zainteresowanych skorzystaniem z usług społecznych określonych w programie, wnioskodawców oraz członków ich rodzin będą pozyskiwane i przetwarzane na podstawie art. 6 pkt 1 lit. c i e oraz art. 9 pkt 2 lit. b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016), w związku z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez Centrum Usług Społecznych. Pozyskiwanie i przetwarzanie danych odbywać się będzie w celu wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze, wynikającego z ww. ustawy (realizacji zadań dotyczących wybranych form świadczeń i/lub uczestnictwa w zajęciach w zależności od potrzeb).

Zakres danych osobowych koniecznych do kwalifikowania osób do uzyskania usług społecznych w ramach Programu obejmuje:

a) dane osoby korzystającej z usług społecznych: nazwisko i imię, dane kontaktowe: adres zamieszkania, numer telefonu, adres mailowy, numer PESEL, data urodzenia, wykształcenie, niepełnosprawność, niesamodzielność, sytuacja zdrowotna, sytuacja zawodowa i ekonomiczna.

b) dane wnioskodawcy (przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego osoby korzystającej z usług społecznych): nazwisko i imię, dane kontaktowe: adres zamieszkania, numer telefonu, adres mailowy, numer PESEL, data urodzenia, wykształcenie, niepełnosprawność, niesamodzielność, sytuacja zdrowotna, sytuacja zawodowa i ekonomiczna.

9. Organizacja programu w tym etapy realizacji, sposoby monitorowania i oceny oraz nadzór nad PUS

Program Usług Społecznych w Gminie Skawina będzie realizowany samodzielnie przez jednostkę centrum, usługi społeczne zawarte w PUS mogą być zlecane innym podmiotom, PUS będzie realizowany w 4 etapach:

- I. ETAP** - podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Skawinie o przyjęciu do realizacji Programu Usług Społecznych termin realizacji: III kwartał 2024 r.
- II. ETAP** – Koordynacja realizacji działań związanych z wdrożeniem Programu Usług Społecznych realizowana przez CUS, termin realizacji: od października 2024 r. do końca grudnia 2026 r.
- III. ETAP** - Monitorowanie realizacji Programu Usług Społecznych prowadzony na bieżąco przez CUS.
- IV. ETAP** – Sprawozdanie i informacja o realizacji Programu Usług Społecznych zostanie przygotowana do końca I kwartału od zakończenia PUS, tj. do końca marca 2027 r. przez centrum.

Celem monitorowania i oceny działań określonych w Programie Usług Społecznych będzie dostarczanie niezbędnych informacji dotyczących realizowanych usług, co pozwoli na efektywną realizację Programu i dostosowywanie go do bieżących potrzeb społeczności lokalnej.

Monitoring i ocena opierać się będą na gromadzeniu i analizie danych ilościowych i jakościowych dotyczących udzielanego wsparcia.

1) wskaźniki ilościowe:

- liczba osób korzystających z usług społecznych: rejestr wniosków/kwalifikacji;
- liczba usług społecznych określonych w katalogu usług: Program Usług Społecznych;
- liczba zrealizowanych usług: wewnętrzny rejestr wniosków/kwalifikacji;
- liczba podmiotów realizujących usługi społeczne: ewidencja zawartych umów/porozumień/zleceń;
- liczba partnerstw/porozumień międzysektorowych zawartych w związku z realizacją PUS; ewidencja zawartych umów/porozumień;
- liczba indywidualnych planów usług społecznych; rejestr indywidualnych planów usług społecznych;
- liczba działań wspierających: ewidencja działań/wydarzeń.

2) wskaźniki jakościowe realizowanych usług:

- poziom zadowolenia odbiorców usług; rozmowy podsumowujące IPUS;
- poziom zadowolenia odbiorców usług; sposób pomiaru: ankieta zadowolenia;
- kompetencje osób realizujących usługi; sposób pomiaru: ankieta zadowolenia;
- dostępność usług w zakresie odpowiadającym potrzebom mieszkańców; sposób pomiaru: ankieta zadowolenia.

Roczne sprawozdania z realizacji Programu przedstawiane zostaną Radzie Miejskiej w Skawinie do 30 czerwca następnego roku. Bieżący nadzór nad realizacją PUS sprawuje Burmistrz Miasta i Gminy w Skawinie oraz Dyrektor Centrum Usług Społecznych w Skawinie.

10. Odpłatność za usługi społeczne

Usługi społeczne świadczone w 2024 roku w ramach Programu Usług Społecznych będą realizowane bezpłatnie, od 2025 roku przewidziana została częściowa odpłatność za usługi ponoszona przez mieszkańców. Zarządzeniem Dyrektora Centrum zostanie wprowadzony Regulamin odpłatności za korzystanie z usług społecznych, w tym warunki odpłatności za usługi oraz zwolnienie z odpłatności. Dokument ten dostępny będzie do wglądu w siedzibie centrum oraz na stronie internetowej.

Odpłatność za usługi obowiązywać będzie od 1 stycznia 2025 r. Odpłatność, o której mowa pobierana będzie wyłącznie w formie bezgotówkowej przez osoby rejestrujące wnioski bądź Koordynatorów Indywidualnych Planów Usług Społecznych w Centrum Usług Społecznych ul. Popiełuszki 17, 32-050 Skawina oraz przelewem na konto CUS w Skawinie. Po zakwalifikowaniu do usług i ustaleniu terminu pierwszego spotkania, beneficjent zobowiązany jest do wniesienia opłaty i udokumentowania potwierdzenia wpłaty.

10.1. Przewidywana wysokość odpłatności za poszczególne usługi

W zamieszczonej poniżej tabeli znajdują się planowane odpłatności dla mieszkańców gminy za usługi społeczne realizowane od 2025 roku. W przypadku porad prawnych i usług finansowanych w ramach innych programów, usługi społeczne mogą być realizowane nieodpłatnie. W Placówkach Diennej Opieki i Aktywizacji Osób Starszych odpłatność będzie uwarunkowana kosztami posiłku bądź posiłków w zależności od realizowanego wyżywienia w poszczególnych placówkach:

- Skawina – pełne wyżywienie; śniadanie, obiad i podwieczorek
- Jurczyce i Radziszów – jeden gorący posiłek dziennie.

W ramach wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego i ortopedycznego może być pobierana opłata serwisowa w wysokości 20 zł miesięcznie. Pozostałe usługi społeczne mają szacowaną odpłatność na poziomie 15% pełnego kosztu usługi.

W przypadkach szczególnych Dyrektor centrum na wniosek osoby zainteresowanej skorzystaniem z usług, pracownika socjalnego bądź KIPUS-a może w części lub w całości odstąpić od ponoszenia odpłatności za usługi społeczne, w szczególności ze względu na:

1. Ponoszenie odpłatności za członka rodziny w domu pomocy społecznej, ośrodka wsparcia, placówce opiekuńczo-wychowawczej, ośrodka leczniczo-rehabilitacyjnym czy zakładzie opiekuńczo-leczniczym.
2. Gdy zachodzi konieczność sprawowania opieki nad więcej niż jedną osobą w rodzinie wymagającą pomocy w formie usług społecznych, np. pobyt w Diennej Placówce Opieki i Aktywizacji Osób Starszych.
3. Udokumentowanie ponoszenia wysokich wydatków na leki, leczenie, rehabilitację stosowanie specjalnej diety lub innych przyczyn podnoszących dotkliwie koszty utrzymania osoby lub rodziny.
4. Udokumentowanie zdarzenia losowego, klęski żywiołowej bądź ekologicznej.

Decyzję o częściowym lub całkowitym zwolnieniu z odpłatności za usługi społecznej podejmuje Dyrektor Centrum.

Tabela nr 2 Prognozowana odpłatność dla osób korzystających z usług społecznych na lata 2025 – 2026.

L.p.	Nazwa usługi	Szacowana odpłatność za usługi
1	wsparcie terapeuty uzależnień	15 % kosztu usługi
2	wsparcie psychologiczne dla osób dorosłych	15 % kosztu usługi
3	wsparcie psychologiczne w języku Ukraińskim	15 % kosztu usługi
4	wsparcie dla rodzin i par będących w kryzysie	15 % kosztu usługi
5	wsparcie mediatora	15 % kosztu usługi
6	porady prawne	bez odpłatności
7	wsparcie seksuologa	15 % kosztu usługi
8	Trening Umiejętności Społecznych	15 % kosztu usługi
9	Trening Pamięci dla Seniorów	15 % kosztu usługi
10	Trening Umiejętności Rodzicielskich	15 % kosztu usługi
11	Szkoła dla Rodziców i Wychowawców	15 % kosztu usługi
12	Pobyt w Placówce Diennej Opieki i Aktywizacji Osób Starszych: w Skawinie w Jurczycach i w Radziszowie	koszt posiłku / posiłków: pełen koszt wyżywienia koszt gorącego posiłku
13	Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej	bez odpłatności
14	Opieka wytchnieniowa	bez odpłatności
15	Konsultacje geriatryczne	15 % kosztu usługi
16	Konsultacje pielęgniarstwa	15 % kosztu usługi
17	Opieka odciążeniowa	15 % kosztu usługi
18	Wypożyczalnia sprzętu pielęgnacyjnego i ortopedycznego	opłata serwisowa 20 zł miesięcznie
19	Usługi mobilne w ramach CWO (psycholog, geriatra, pielęgniarka)	15 % kosztu usługi
20	Wsparcie psychologiczne dla dzieci, młodzieży i ich rodziców	15 % kosztu usługi
21	Warsztaty organizowane przez CUS	15 % kosztu usługi

Źródło: opracowanie własne CUS

11. Budżet programu oraz źródła jego finansowania

Realizowane dla mieszkańców gminy Skawina usługi finansowane będą ze środków budżetu Gminy Skawina oraz funduszy celowych.

Działania na rzecz rozwoju usług społecznych realizowane mogą być w oparciu o następujące źródła finansowania:

1. Budżet państwa i budżet gminy Skawina w tym fundusze publiczne z budżetu państwa i gminy przeznaczone na wsparcie działań związanych z deinstytucjonalizacją i rozwijaniem usług społecznych, np. poprzez przyznawanie dotacji, grantów czy środków na projekty innowacyjne.
2. Fundusze europejskie: Program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 – środki finansowe z tego programu mogą być wykorzystane do finansowania projektów związanych z poprawą usług społecznych i wsparciem społecznym oraz deinstytucjonalizacją.
3. Dotacje i fundusze rządowe - rządowe programy dotacyjne i specjalne fundusze mogą być przeznaczone na rozwój usług społecznych, integrację społeczną oraz wsparcie dla osób potrzebujących.
4. Dotacje i wsparcie ze środków pozarządowych - środki finansowe mogą być pozyskane od organizacji pozarządowych, fundacji, udzielających wsparcia finansowego dla projektów związanych z usługami społecznymi.
5. Partnerstwa publiczno-prywatne - współpraca między sektorem publicznym a prywatnym w ramach partnerstw może prowadzić do wspólnego finansowania i realizacji projektów związanych z usługami społecznymi.

Zróżnicowane źródła finansowania będą wykorzystane w celu zapewnienia trwałego wsparcia dla programu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych, zależnie od specyfiki programów, ich celów i zakresu działań. Istotne jest skuteczne połączenie tych różnorodnych źródeł finansowania w celu zapewnienia trwałego i wszechstronnego wsparcia dla planowanych działań na terenie gminy Skawina.